

Sygn. akt III A Ua 1662/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz (spr.)
Sędziowie:	SSA Danuta Owsiana SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku T. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 11 października 2011 r. sygn. akt V U 1018/11

I. zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że prawo do emerytury przyznaje wnioskodawcy T. A. od 1 czerwca 2011 r.,

II. dalej idącą apelację oddala.

UZASADNIENIE

Decyzjami z 14 lipca 2011 r. oraz z 11 sierpnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił T. A. prawa do emerytury z powodu nieudowodnienia przez niego 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wskutek zaskarżenia decyzji sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy w Legnicy, który wyrokiem z 11 października 2011 r. zmienił decyzje i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury począwszy od 17 marca 2011 r., uznając, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

T. A. urodził się 5 grudnia 1950 r. Wnioskodawca wykazał 28 lat 4 miesiące i 11 dni okresów ubezpieczenia społecznego, nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego i rozwiązał stosunek pracy z dniem 16 marca 2011 r.

Organ rentowy decyzją z 11 sierpnia 2011 r. uznał za udowodniony staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w wymiarze 11 lat 3 miesiące i 15 dni. Zakład nie uznał, jako pracy w warunkach szczególnych, okresu zatrudnienia od 17 lipca 1979 r. do 30 czerwca 1992 r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa(...)

Sąd ustalił, że w w/w zakładzie pracy wnioskodawca zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach maszynisty koparek jednonaczyniowych i kierowcy pojazdów gąsienicowych. Ubezpieczony posiadał uprawnienia maszynisty ciężkich maszyn drogowych i budowlanych. (...) prowadziła prace związane z uzbrajaniem trenów pod budownictwo mieszkaniowe i drogowe, takie jak: zakładanie sieci kanalizacyjnej, gazowej, deszczowej, ciepłej i wodociągowej. Prace wykonywane były w wykopach. Wnioskodawca pracował jako operator koparki o ciężarze powyżej 20 ton, prowadził także maszyny cięższe, tj. 35-40 tonowe.

Wnioskodawca posiada świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, w którym pracodawca wskazał, że stanowisko wnioskodawcy wymienione jest w części I, poz. 3 wykazu C zarządzenia nr 11 Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z 26 sierpnia 1988 r.

Sąd w oparciu o art. 184. ust. 1, art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227), a także przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8, poz. 43 ze zm.), uznał za udowodniony przez wnioskodawcę piętnastoletni staż w warunkach szczególnych. Sąd stwierdził na podstawie dokumentacji pracowniczej i zeznań świadków, że ubezpieczony w spornym okresie wykonywał pracę operatora (maszynisty) koparki, które to stanowisko wymienione jest w dziale V, poz. 3 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Zeznaniami świadków o fakcie prowadzenia przez wnioskodawcę ciężkiego sprzętu budowlanego o masie powyżej 20 ton Sąd dał wiarę, ponieważ były rzeczowe i korelowały z pozostałą dokumentacją.

Wobec spełnienia wszystkich przesłanek, Sąd orzekł o nabyciu przez T. A. prawa do emerytury.

Z wyrokiem nie zgodził się organ rentowy, wywodząc apelację. Zakład zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucając orzeczeniu naruszenie:

1) art. 129 ust. 1, 184 i 32 ustawy emerytalno-rentowej w zw. z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury od 17 marca 2011 r., w wyniku uznania okresów pracy w warunkach szczególnych od 1979 r. do 1992 r.;

2) niewyjaśnienie czy wnioskodawca udowodnił wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie w sytuacji, gdy dowody w sprawie wskazują, że nie była to praca wykonywana w warunkach szczególnych według wykazu A, lecz według wykazu C.

Zakład wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie – o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, ewentualnie – o zmianę wyroku poprzez ustalenie, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury od 1 czerwca 2011 r., jako że wniosek o prawo do świadczenia złożył 9 czerwca 2011 r.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego częściowo zasługuje na uwzględnienie, a mianowicie w zakresie daty początkowej przyznania emerytury. Natomiast w zakresie wykazania przesłanki 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych Sąd

Okręgowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe oraz właściwie, w sposób wszechstronny ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, nie naruszając granic swobodnej oceny dowodów – art. 233 § 1 kpc.

Nie było sporu między stronami co do faktu, że wnioskodawca ukończył 60 rok życia oraz, że na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się ponad 25-letnim stażem pracy. Organ rentowy kwestionował w apelacji uznanie przez Sąd I instancji zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych w wymiarze ponad 15 lat. Spór dotyczył uznania okresu pracy w warunkach szczególnych od 17 lipca 1979 r. do 30 czerwca 1992 r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa(...)

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 jednolity tekst) pozwala mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nabyć, po osiągnięciu wieku przewidzianego, m.in. w art. 32, prawo do emerytury, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym 65 lat oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2 omawianego art. 184 ustawy).

Wiek emerytalny pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych określa wydane na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.83.8.4). Przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z wyżej przedstawionej regulacji prawnej wynika, że warunkiem nabycia prawa do emerytury według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu ubezpieczeniowego przed dniem 1 stycznia 1999 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy emerytalno-rentowej posiadali wymagany okres ubezpieczenia (także w warunkach szczególnych), mogą nabyć prawo do emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego dla mężczyzn 60 lat (art. 32 ustawy). Wiek emerytalny mogą jednak osiągnąć po 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Rozporządzenie określa rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze w § 4 – 15 oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych zaliczane są do prac w warunkach szczególnych (wykaz A, dział V, poz. 3).

W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia dowodowe zawarte w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń. Jednak zauważyć należy, że w rozporządzeniu przewidziana została pewna hierarchia dowodów, którą sąd winien kierować się przy rozpoznawaniu sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia – świadectwa pracy

wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne.

Zaznaczyć należy, że wnioskodawca posiada świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym pracodawca wskazał, że T. A. przez cały okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku maszynisty robót ziemnych, które wymienione są w zarządzeniu resortowym. Niewskazanie w świadectwie pracy przez pracodawcę pozycji z wykazu A – załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. odpowiadającej rzeczywistemu stanowisku pracy wnioskodawcy, nie przekreśla uznania pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych. Wykaz A zalicza bowiem prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych w budownictwie do prac w warunkach szczególnych, a niewątpliwie taki rodzaj pracy wykonywał T. A. w w/w zakładzie pracy.

Z pozostałej dokumentacji osobowej, na którą składają się: „zwykłe” świadectwo pracy z 30 czerwca 1992 r., zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ze spornego okresu pracy, wpis w legitymacji ubezpieczeniowej, umowa o pracę z 17 lipca 1979 r. wraz z angażem, wynika niezbicie, że wnioskodawca zajmował stanowisko maszynisty koparki. Dokumentacja pracownicza nie zawiera żadnych sprzeczności i nie budzi zastrzeżeń. W tej sytuacji zgodne zeznania świadków stanowiły jedynie dowód uzupełniający na okoliczność wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych na stanowisku maszynisty koparki. Świadectwo pracy w warunkach szczególnych, przedstawione przez wnioskodawcę z okresu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) nie budzi zatem wątpliwości na tle całokształtu zebranego materiału dowodowego. Sąd I instancji nie dokonał wobec tego ustaleń dowolnych, nieopartych na dokumentacji osobowej, nie przekroczył tym samym, przy ocenie wiarygodności i mocy dowodowej świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, granic zasad swobodnej oceny dowodów.

Organ rentowy nie kwestionował pozostałych okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych przez wnioskodawcę, a zatem przy uwzględnieniu spornego okresu pracy w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) uznać należy za wykazany piętnastoletni staż pracy w tych warunkach. Zastrzeżenia budzi jednak data przyznania prawa do świadczenia, bo w związku z tym, że ubezpieczony wniosek o prawo do emerytury złożył 9 czerwca 2011 r., prawo do świadczenia, po spełnieniu wszystkich przesłanek, winno być przyznane od 1 czerwca 2011 r. Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wyrok Sądu Okręgowego został zmieniony w tej części w oparciu o art. 386 § 1 kpc, natomiast w pozostałej części apelację strony pozwanej Sąd Apelacyjny oddalił na podstawie art. 385 kpc.